

останній у сталому стані. Крім того, нове знання може не лише розвивати та доповнювати наявне знання, а ще й кардинально його змінювати. Тим самим, особистість, яка перебуває за межами освітянського простору, залишається не просто з багажем знань, адекватність яких до рівня розвитку суспільно-економічних відносин втратила сенс, а і з такими знаннями, результат використання яких може завдати шкоди як особистості, так і суспільству.

Список використаних джерел

1. Ющенко В. Освіта як державний пріоритет / В. Ющенко // Уряд. кур'єр. - 2008. - № 184. - 3 жовт. - С. 4-5.
2. Управління трудовим потенціалом : навч. посіб. [В. С. Васильченко, А. М. Гриненко, О. А. Грішнова, Л. П. Керб]. - К. : КНЕУ, 2005. - 403 с.
3. Прорыв умер. Да здравствует прорыв / Ю. В. Полунеев // Дзеркало тижня. - 2008. - № 5. - 9 февр. - С. 8.

Ольга Петроє,

кандидат наук з державного управління,

докторант кафедри соціальної

і гуманітарної політики НАДУ

Інституційна структура і функції тристороннього соціального діалогу в системі європейського врядування

Розглянута структура тристороннього соціального діалогу в системі європейського врядування. Розкрито механізми функціонування соціального діалогу в межах Тристоронніх соціальних зустрічей на вищому рівні для розвитку і зайнятості. Досліджено функції міжгалузевих консультативних комітетів у процесі забезпечення тристороннього соціального діалогу в системі європейського врядування.

Ключові слова: європейський соціальний діалог, Тристороння соціальна зустріч на вищому рівні для розвитку і зайнятості, міжгалузеві консультативні комітети.

The structure of tripartite social dialogue in system of the European management is investigated. Mechanisms of functioning of social dialogue within the limits of The Tripartite Social Summit for Growth and Employment are opened. Functions of tripartite consultation through cross-industry advisory committees have considered.

Key words: the European social dialogue, the Tripartite Social Summit for Growth and Employment, cross-industry advisory committees.

Постановка проблеми. Визнання особливої ролі соціального діалогу в Європейському Союзі пов'язане з розумінням того, що у ХХІ ст. успішності економічного розвитку неможливо досягти без сучасної системи соціально-трудова відносин і ефективних соціально-економічних стратегій, здатних забезпечити випереджальне управління змінами. У Білій книзі з

європейського врядування завдання розвитку співпраці між європейськими установами, національними урядами, регіональною і місцевою владою та громадським суспільством, частиною якого є соціальні партнери, визначене як першочергове. Організації та спільна діяльність сильних соціальних партнерів і відносини, засновані на довірі, вважаються надійним механізмом, здатним протидіяти існуючим викликам соціально-економічного розвитку європейської спільноти. В сучасних умовах світової фінансово-економічної кризи розвиток соціального діалогу з метою зміцнення економічних, соціальних і культурних прав розглядається як один з пріоритетних напрямів внутрішньої і зовнішньої політики Європейського Союзу.

Завдання поглиблення знань про інституційні засади та механізми функціонування тристороннього європейського соціального діалогу, шляхи розвитку діалогу, способи формування культури відносин, побудованих на повазі до партнера і усвідомленні переваг партнерства, є надзвичайно важливими для удосконалення механізмів запровадження соціального діалогу в систему державного управління України.

Рівень дослідження проблеми. Теоретико-методологічну базу нашого дослідження складають правові, інформаційні та аналітичні публікації Європейської Комісії, Європейського економіко-соціального комітету, партнерів європейського соціального діалогу [3; 9; 11-16], останні дослідження вітчизняних і зарубіжних учених [1; 2; 4; 6; 8; 10] та матеріали науково-практичних конференцій і круглих столів за темою [5; 7].

Результати аналізу опрацьованих нами літературних джерел засвідчують недостатній рівень дослідження у вітчизняній науці інституційної структури та функцій європейського тристороннього соціального діалогу, що й зумовило вибір теми статті.

Мета статті - здійснити аналіз інституційної структури та функцій тристороннього соціального діалогу в системі європейського врядування.

На досягнення мети визначено такі *завдання*: розглянути структуру тристороннього соціального діалогу в системі європейського врядування; розкрити механізми функціонування соціального діалогу в межах Тристоронніх соціальних зустрічей на вищому рівні для розвитку і зайнятості; дослідити функції міжгалузевих консультативних комітетів у процесі забезпечення європейського тристороннього соціального діалогу.

Виклад основного матеріалу. Глибоке історичне коріння, усталені традиції взаємодії соціальних партнерів на європейському континенті ще в 1960-х рр. викликали дискусії про європейський соціальний діалог. Важливим політичним рішенням для утвердження позицій соціального діалогу в системі європейського врядування було створення Європейського економіко-соціального комітету (1957). У рамках його діяльності соціальним партнерам, поряд з представниками інших груп інтересів, було надано офіційну можливість висловлювати свою точку зору з питань створення спільного ринку та бра-

ти участь у проведенні брифінгів Європейської комісії та Ради міністрів Європейського Союзу з широкого кола питань європейської політики. Разом з тим перші кроки інституціалізації соціального діалогу на європейському рівні були зроблені лише в 1985 р.

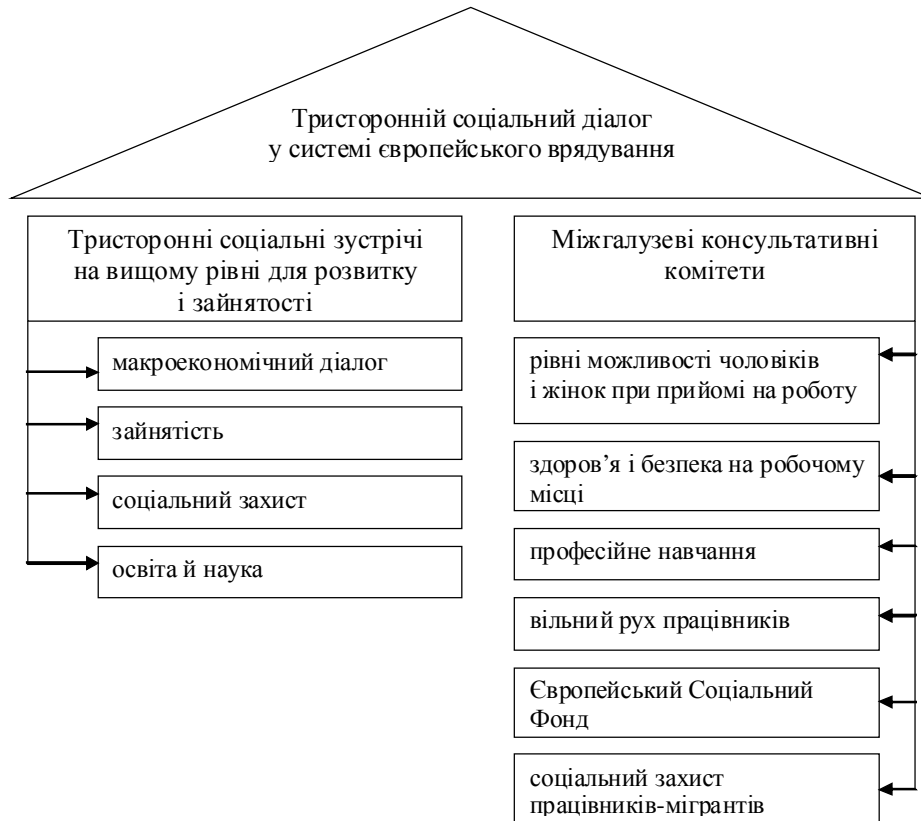
У цілому еволюція європейського соціального діалогу до сучасного рівня розвитку відбувалася у три основних етапи [3; 4; 13]. Перший етап охоплює період з 1985 по 1991 рік. Характерним для цього етапу є те, що соціальний діалог ініціювався і підтримувався Європейською Комісією. Він отримав назву Валь-Дюшеський діалог - в честь місця, де відбулася перша зустріч соціальних партнерів. Їх діяльність у цей період полягала, головним чином, у підписанні спільних заяв, резолюцій і декларацій. У період з 1991 по 2001 рр. відбуваються процеси інституціалізації соціального діалогу в європейській політиці. Початок нового, другого етапу соціального діалогу в 1991 р. позначив Маастрихтський договір про Європейський Союз. Зокрема, політичне підґрунтя для розвитку європейського соціального діалогу було закладено в доданому до Маастрихтського договору Соціальному Протоколі, який пізніше був включений в Амстердамський договір. Ці документи стали основою для проведення переговорів соціальних партнерів і підписання спільних договорів, підкріплених пізніше відповідними Директивами ЄС. Третій етап бере свій початок з кінця 2001 р. і пов'язаний з Лаекенською Декларацією, якою було проголошено автономність соціальних партнерів.

Сьогодні соціальний діалог є унікальним і обов'язковим компонентом європейської соціальної моделі: він є рушійною силою модернізації європейської економіки; лежить в основі визначення європейських соціальних стандартів; у його різних формах в усіх державах-членах соціальний діалог має вирішальне значення і посідає унікальне місце в демократичному врядуванні Європейського Союзу.

У структурі європейського соціального діалогу вирізняють тристоронній діалог, який передбачає взаємодію між партнерами за участю європейських установ, і двосторонній діалог, що здійснюється між європейськими роботодавцями і працівниками [13].

Увесь тристоронній соціальний діалог в Європейському Союзі, за окремими винятками, відбувається в межах міжгалузевих відносин. Універсальність, міжпрофесійний підхід надають міжгалузевому соціальному діалогу найвищу політичну значущість, справляючи значний вплив на секторний соціальний діалог, соціальний діалог національного та корпоративного рівня.

Інституційну основу тристороннього соціального діалогу на європейському рівні забезпечують Тристоронні соціальні зустрічі на вищому рівні для розвитку і зайнятості та міжгалузеві консультативні комітети, створені з метою забезпечення постійних консультацій між європейськими соціальними партнерами і Європейською Комісією (див. рисунок).

Організаційно-функціональна структура тристороннього європейського соціального діалогу

Тристороння соціальна зустріч на вищому рівні для розвитку і зайнятості - це інституційна структура, створена Рішенням Ради Європейського Союзу в 2003 р. Формалізація Тристоронньої соціальної зустрічі на вищому рівні стала черговим важливим політичним кроком у розвитку європейського соціального діалогу. Створенню її передувала низка процедурних заходів та політичних подій [13]. Так, з 1960-х рр. розпочалися консультації з соціальними партнерами. Враховуючи політичну волю забезпечити активну участь соціальних партнерів у процесах європейської інтеграції, в 1970-х рр. були запроваджені консультації з соціальними партнерами в Постійній комісії зайнятості, у консультативних комітетах та в рамках тристоронньої конференції з економічних і соціальних питань. Завдяки цьому у соціальних партнерів з'явилася можливість брати участь у підготовці заходів Ради Європейського Союзу. Постійна комісія зайнятості двічі на рік проводила зустрічі за участю представників Ради Європейського Союзу, Європейської Комісії і соціальних партнерів з метою обговорення питань, пов'язаних зі змінами в економіці і становищем на ринку праці.

У 1997 р. Європейська Рада ініціювала практику тристоронніх зустрічей на рівні керівництва трійки держав із соціальними партнерами напередодні весняних зустрічей. Перспективи подальшого розвитку система тристоронніх консультацій отримала в 2000 р. з прийняттям Лісабонської стратегії, спрямованої на створення найбільш конкурентоспроможної і динамічної економіки у світі, заснованої на знаннях. Тристороння соціальна зустріч на вищому рівні була покликана долучити соціальних партнерів до реалізації цієї стратегії, дати їм можливість бути почутими на найвищому рівні прийняття рішень ЄС. Соціальні партнери стали учасниками періодичних зустрічей з трійкою глав держав і урядів країн-членів спільно з представниками Ради Європейського Союзу, Європейської Комісії та Європейського Центрального Банку [4]. Такі зустрічі були організовані в березні 2001 р. в Стокгольмі, у грудні 2001 р. у Лаекені та в грудні 2002 р. у Барселоні. Вони відбувалися за головування Президента Європейської Комісії, за участю глав держав і керівників урядів країн-членів ЄС, міністрів міністерств праці і соціальних справ та європейських соціальних партнерів [16].

Європейська Рада в Лаекені, взявши до уваги готовність соціальних партнерів розвиватися й удосконалювати координацію діяльності з різних аспектів Лісабонської стратегії, підтримала проведення в подальшому Тристоронніх соціальних зустрічей на вищому рівні перед кожною весняною Європейською Радою. Це прагнення було підтверджене у березні 2002 р. на Європейській Раді у Барселоні. Таким чином, своїм Рішенням про Тристоронні соціальні зустрічі на вищому рівні для розвитку і зайнятості від 6 березня 2003 р. Рада Європейського Союзу інституціалізувала неофіційні зустрічі, що проводилися на європейському рівні з 2000 р.

Відтоді Тристоронні соціальні зустрічі для розвитку і зайнятості відбуваються щонайменше один раз на рік за участю Президента Європейської Ради та представників від країн, чие головування в Раді Європейського Союзу припадає на наступні два терміни, представників Європейської Комісії і соціальних партнерів, представлених на найвищому рівні. Передбачена також обов'язкова участь Прем'єр-міністрів та міністрів праці і соціальних справ. Зустріч відбувається за спільного головування Президента Європейської Ради та Президента Європейської Комісії.

Представники від соціальних партнерів розділені на дві рівні за розмірами делегації, які включають по 10 представників від працівників і роботодавців, а також гарантують рівну участь чоловіків і жінок. Кожна делегація складається із представників європейських організацій міжгалузевої промисловості, представників спільних професійних інтересів та представників малих і середніх підприємств на європейському рівні.

Технічна координація представлена делегацією працівників Європейської Конфедерації Профспілок (ETUC) і делегацією роботодавців від Союзу конфедерацій промисловців і роботодавців Європи (BUSINESSEUROPE, ра-

ніше - UNICE). ETUC і BUSINESSEUROPE є гарантами того, що позиції, заявлені секторними і професійними організаціями, будуть повністю взяті до уваги, а в окремих випадках - передбачене залучення представників від таких організацій у делегації соціальних партнерів.

Встановлення нової структури для тристороннього погодження на європейському рівні у формі Тристоронніх соціальних зустрічей для розвитку і зайнятості - це важливий політичний крок у забезпеченні більшої послідовності в тристоронніх відносинах, у об'єднанні соціальних партнерів, посиленні гарантій виконання досягнутих домовленостей і координації структурних реформ і спільної політики Держав-членів щодо європейської стратегії зайнятості, соціального захисту, освіти і науки та макроекономічної політики (див. рисунок) [16]. Кожна з цих сфер соціального діалогу поділяється на технічний і політичний рівень.

Макроекономічний діалог набув поширення в ЄС після Європейської Ради 1999 р. в Кельні і був спрямований на заохочення розширення та зайнятості шляхом залучення соціальних партнерів до обговорення економічної, грошово-кредитної, бюджетної та податкової політики. Макроекономічний діалог функціонує на технічному та політичному рівні. Зокрема, він передбачає технічні наради в Комітеті зайнятості та Комітеті економічної політики, а також зустрічі політичного рівня з міністром зайнятості, міністром у справах фінансів, Президентом Європейського Центрального Банку.

З прийняттям Рішення Ради Європейського Союзу про Тристоронні соціальні зустрічі на вищому рівні було ліквідовано постійну Комісію зайнятості, створену Рішенням Ради Європейського Союзу, прийнятим у 1970 р. і переглянутим у 1999 р. Відтоді тристоронній соціальний діалог з питань зайнятості був покладений в основу всього макроекономічного діалогу. В контексті зайнятості зустрічі технічного рівня відбуваються в Комітеті зайнятості, а політичний рівень приймає форму неофіційних зустрічей міністрів з питань зайнятості і соціальних справ.

Тристоронній соціальний діалог у сфері соціального захисту активізувався 2002 р., що проявилось спільною асоціативною участю соціальних партнерів у роботі Комітету соціального захисту та в підготовці і виконанні заходів щодо соціального включення. Співпраця з соціальними партнерами у сфері соціального захисту має місце на технічному рівні через структурований і регулярний діалог у Комітеті соціального захисту, і на політичному рівні через діалог соціальних партнерів із представниками інституційних структур Європейського Союзу, що діють у сфері зайнятості і соціальних справ.

Після рішення Ради Європейського Союзу від 29 листопада 2002 р., новий процес структурованого тристороннього діалогу був встановлений у сфері освіти й науки. Перша зустріч політичного рівня відбулася 5 лютого 2003 р. Її сторони висловили побажання розвивати співпрацю у напрямі

погодження питань освіти впродовж життя, розвитку компетенцій та наукових досліджень.

Тристороння соціальна зустріч для розвитку і зайнятості є дуже важливою в контексті соціального діалогу на європейському рівні. Проведення таких зустрічей на вищому рівні гарантує ефективну участь соціальних партнерів у здійсненні соціальної й економічної політики ЄС. Інституціалізація Тристоронніх соціальних зустрічей сприяла активізації постійних консультацій між Європейською Радою, Європейською Комісією і соціальними партнерами та розвитку соціального діалогу на європейському рівні з широкого кола питань інтегрованої соціальної і економічної стратегії [16].

Консультаційні процедури є невід'ємним елементом у процесі вироблення Європейською Комісією політичних рішень. Комісія зобов'язана консультиватися із соціальними партнерами з приводу формування і реалізації політичних рішень у сфері соціально-економічних відносин. При цьому консультативний процес передбачає дві стадії [9, с. 103].

1. Початкова консультація щодо можливого напряму дій ЄС. Комісія має здійснити попередні консультації з представниками працівників і роботодавців, перш ніж ініціювати прийняття нових законів.

2. Якщо Комісія вважає за доцільне впровадження нових правил в організацію діяльності ЄС, то вона повинна провести консультації з представниками працівників і роботодавців щодо змісту запланованих заходів.

Цей процес дає змогу європейським соціальним партнерам безпосередньо впливати на розробку пропозицій у питаннях соціально-економічного розвитку.

Найбільшими досягненнями європейських соціальних партнерів є договори про батьківську відпустку (1995), про часткову зайнятість (1997), про строкові контракти (1999), імplementовані Європейською Радою. Ці договори мають законодавчу силу, а положення про досягнуті в них домовленості є обов'язковими для виконання.

Важливими інституційними елементами європейського тристороннього соціального діалогу є міжгалузеві консультативні комітети. Предметом для консультацій у цих комітетах є широке коло питань, об'єднаних у шість основних блоків: рівні можливості чоловіків і жінок при прийомі на роботу; здоров'я і безпека на робочому місці; професійне навчання; вільний рух працівників; європейський Соціальний Фонд і соціальний захист працівників-мігрантів (див. рис.).

Консультаційні міжгалузеві комітети складаються із представників Європейської Комісії, держав-членів і міжгалузевих соціальних партнерів. Важливо, що в консультативному процесі групи інтересів представлені не тільки соціальними партнерами - профспілками і об'єднаннями роботодавців, а й організаціями, які представляють соціально-економічних акторів, що не

є соціальними партнерами. Метою діяльності цих комітетів є консультативне забезпечення Європейської Комісії з питань формування і розвитку політичних рішень з урахуванням інтересів регіональної і місцевої влади, громадських організацій суспільства, індивідуальних зацікавлених громадян, академічних і технічних експертів, заінтересованих сторін в третіх країнах.

Важливу роль в консультативних процедурах Європейської Комісії відіграють громадські організації - основні структури суспільства за межами уряду і керівництва, учасники широкого кола політики. Діяльність громадських організацій тісно пов'язана з фундаментальним правом громадян на об'єднання з метою відстоювання спільних цілей, спільних інтересів. Європейська Комісія прийняла 11 грудня 2002 р. комюніке "Загальні принципи і мінімальні стандарти з проведення консультацій Комісії із заінтересованими сторонами", які з 1 січня 2003 р. стали частиною Білої книги з європейського врядування.

Комісія особливо заохочує послідовний підхід до представництва громадських організацій на європейському рівні. Це можуть бути споживчі організації, недержавні організації, що представляють інтереси окремих людей (екологічні організації, організації прав людини, благодійні, освітні і наукові організації тощо) та інтереси окремих спільнот (молодіжні організації, релігійні, сімейні та інші організації) [15].

У системі консультативних заходів Європейська Комісія чітко вирізняє консультації із соціальними партнерами, що здійснюються в межах "соціального діалогу" відповідно до ст. 138 Договору про заснування Європейського Співтовариства від консультацій з широкою громадськістю. У тих сферах, за якими були створені консультативні комітети (здоров'я і безпеки праці, професійно-технічної підготовки, рівних можливостей, свободи пересування трудящих та соціального захисту працівників-мігрантів), консультації із соціальними партнерами є обов'язковим елементом, що здійснюються на додаток до консультацій з широкою громадськістю або в контексті процедур, спрямованих на мобілізацію поглядів заінтересованих сторін [14].

Тобто механізми, що забезпечують функціонування системи європейського соціального діалогу, гармонійно поєднують елементи представницької демократії з консультаціями широкого формату, виключаючи будь-які протиріччя між ними.

Ефективності функціонування європейського соціального діалогу сприяє також чітка система розмежування повноважень його учасників. Зокрема, рішенням Європейського Парламенту, відображеним у Білій книзі з європейського врядування, чітко зазначено, що консультації заінтересованих сторін можуть лише доповнити, але ніколи не замінити процедури і рішення законодавчих органів, які наділені демократичною законністю. Лише Рада Європейського Союзу і Європейський Парламент, як співзако-

нодавці, можуть прийняти відповідне рішення в контексті законодавчих процедур. Разом з тим у цьому ж документі наголошується, що саме ефективні, прозорі консультації сторін, зацікавлених у визначенні політики, є важливим фактором у підвищенні якості законодавства.

Висновки

1. Європейський соціальний діалог відіграє важливу роль у системі європейського врядування. Просуваючи демократичні цінності, сприяючи згуртуванню і конкурентоспроможності, соціальний діалог є рушійною силою економічного і соціального розвитку в Європейському Союзі. Заснований на принципах солідарності, участі і відповідальності, він є ключовим інструментом, через який соціальні партнери співпрацюють з європейськими установами на досягнення цілей сталого розвитку, покращення людського капіталу, знань та вмінь, забезпечення високих соціальних стандартів у сфері праці та соціального захисту.

2. У структурі європейського соціального діалогу вирізняють тристоронній і двосторонній діалог. Тристоронній соціальний діалог на європейському рівні забезпечують Тристоронні соціальні зустрічі на вищому рівні для розвитку і зайнятості та міжгалузеві консультативні комітети. Особлива роль у системі тристороннього соціального діалогу відведена Європейській Комісії.

3. Тристоронні соціальні зустрічі для розвитку і зайнятості на вищому рівні мають своїм призначенням надати новий стимул європейському соціальному діалогу, гарантувати ефективну участь соціальних партнерів у здійсненні економічної і соціальної політики Європейського Союзу. Предметом соціального діалогу у форматі Тристоронньої соціальної зустрічі на вищому рівні є чотири основні сфери: макроекономічний діалог, зайнятість, соціальний захист, освіта й наука.

4. Роль міжгалузевих консультативних комітетів полягає у забезпеченні діяльності Європейської Комісії щодо вироблення та формулювання політичних рішень з широкого кола питань, об'єднаних у шість відповідних блоків: рівні можливості чоловіків і жінок при прийомі на роботу; здоров'я і безпека на робочому місці; професійне навчання; вільний рух працівників; європейський Соціальний Фонд і соціальний захист працівників-мігрантів.

5. Особливий контекст європейського соціального діалогу полягає в тому, що соціальні партнери відкриті до діалогу з іншими акторами в суспільстві з метою розширення перспектив для об'єднання різнобічних груп соціальних інтересів і розбудови суспільної злагоди.

6. Якщо узагальнити особливості системи європейського врядування, які справили вирішальний вплив на розвиток тристороннього соціального діалогу, то основними серед них є історичне підґрунтя і традиційна культура співпраці європейських соціальних партнерів, інституційне визнання і

чітка організаційна система європейського соціального діалогу, створені необхідні умови для участі соціальних партнерів у вирішенні життєво важливих завдань соціально-економічного розвитку європейського співтовариства.

Напрями подальших досліджень. Тристоронній європейський соціальний діалог має важливе значення та значні досягнення у сфері соціально-економічного розвитку європейського співтовариства. Разом з тим аналіз та оцінювання практики розвитку європейського соціального діалогу відображає стійкі тенденції до всезростаючої автономії в співпраці європейських соціальних партнерів. Актуальними та перспективними в цьому контексті є подальші дослідження інституційної структури та функцій двостороннього європейського соціального діалогу.

Список використаних джерел

1. *Бонвичини Р.* Социальное партнерство и трудовые отношения в Европе. Приемлемы ли для России европейские модели? / Р. Бонвичини : пер. с англ. М. Круппина. - М. : Изд-во "Права человека", 2004. - 185 с.
2. *Давиденко В.* Соціальний діалог: проблеми досягнення стандартів Євро-союзу / В. Давиденко // Політ. менеджмент. - 2006. - № 2 (17). - С. 67-77.
3. Европейская интеграция: развитие социального диалога и повышение качества общественного обслуживания: пособие для тренеров : в 2 ч. - Ч. 1 : Информационные материалы о Европе. - Brussels : EPSU-ETUCO, 2004. - 64 с.
4. *Клаувэрт С.* Влияние социальных партнеров Европейского Союза на разработку трудового права Европейского Союза / С. Клаувэрт ; пер. А. В. Плих // Правоведение. - 2002. - № 1 (240). - С. 98-116.
5. Матеріали круглого столу з проблем інституціоналізації соціального діалогу [Електронний ресурс] // М-во праці та соц. політики України ; Міжнар. Організація Праці ; Міжнар. Бюро Праці. - К., 26 черв. 2007 р. - Режим доступу : <http://www.ambafrance-ua.org/spip.php?article844>
6. *Мельник С.* Концепція реформування системи соціального діалогу: проєкт / С. Мельник, М. Мартиненко, В. Матросов. - Луганськ : ДУ НДІ СТВ, 2008. - 28 с.
7. Опыт и проблемы социального диалога в России и странах ЕС : сб. материалов междунар. конф. - М. : Права человека, 2005. - 240 с.
8. *Be D.* A report on the European Commission initiative for a European framework for transnational collective bargaining / Dominique BE // Cross-Border Social Dialogue and Agreements: An emerging global industrial relations framework? - Geneva: International Labour Organization (International Institute for Labour Studies), 2008. - P. 221-236.
9. Industrial Relations in Europe 2008. - Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2009. - 162 p.
10. *Neal Alan C.* European labour law and social policy : cases and materials : social dialogue, industrial relations and labour law / Alan C. Neal. - The Hague : Kluwer Law International, 2002. - Volume I. - 545 p.
11. Partnership for change in an enlarged Europe - Enhancing the contribution of European social dialogue: Communication from the Commission (2004) 557 final [Електронний ресурс] // Europe: Summaries of legislation. - Режим доступу : <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c10129.htm>

12. Prioritising economic, social and cultural rights and social dialogue in EU external policies [Електронний ресурс] : Press Release: European Economic and Social Committee. - 2009. - N 3. - Режим доступу: <http://www.eesc.europa.eu/activities/press/cp/docs/2009/communique-presse-eesc-003-2009-en.doc>

13. Recent developments in the European inter-professional social dialogue 2002-03. - Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2004. - 29 p.

14. The European social dialogue, a force for innovation and change: Communication from the Commission 26.6.2002. - Brussels, Commission of the European Communities, 2002. - 32 p.

15. The role and contribution of civil society organizations in the building of Europe: 366th plenary: Opinion of the Economic and Social Committee. - Brussels, Economic and Social Committee, 1999. - 16 p.

16. Tripartite Social Summit for Growth and Employment: Council Decision of 6 March 2003 (2003/174/EC)[Електронний ресурс]: Official Journal of the European Union . - 2003. - L 70/31-33. - Режим доступу: <http://europa.eu/scadplus/leg/en/cha/c10715.htm>

Олена Сушій,

кандидат філософських наук,

доцент кафедри політології і соціології

Київського національного університету технологій та дизайну

Ціннісно-нормативні основи соціокультурної взаємодії індивідів і соціальних спільнот за умов глобалізації

У статті порушується актуальна для сучасної доби тема морально-етичних та нормативно-правових засад соціокультурної взаємодії за умов глобалізації. Глобалізація як інтеграційний процес розглядається у зрізі відносин, що складаються у широкому просторі ціннісної комунікації між її учасниками. Запропонований принцип космополітичної толерантності може дозволити, на думку автора, кожному локальному утворенню зберегти власну унікальність і одночасно стане органічним стимулом їх об'єднання.

Ключові слова: загальнолюдські цінності, глобалізація, інформаційно-комунікативні технології, ціннісна комунікація, космополітична толерантність.

This article discusses issues related to contemporary ethical and legal foundations of the social and cultural interaction in the context of globalization. Globalization, as the integration process, is analyzed in the section of the relations built up in broad space of communication values between its members. The proposed principle of cosmopolitan tolerance will allow, to the opinion of the author, each local community to maintain its own uniqueness and at the same time will become a catalyst of integration.

Key words: human values, globalization, information and communication technology, value communication, cosmopolitan tolerance.

Постановка проблеми та її зв'язок із важливими науково-практичними завданнями. Актуальність дослідження. Осмислення специфіки дійсності